

Konkurrensverkets budgetunderlag för budgetåren 2024, 2025 och 2026

I enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag överlämnas härmed budgetunderlag för 2024–2026.

Konkurrensverkets uppgift

Konkurrensverket är Sveriges förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor samt tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen och avseende lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Konkurrensverket har även tillsynsansvaret över efterlevnaden av lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., transparenslagen. Myndigheten är också registermyndighet enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik (LUS), vilket innebär att vi ska ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna.

Konkurrensverket ska verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Vidare ska Konkurrensverket säkerställa att de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag. Myndigheten ska också uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling, lämna förslag till konkurrensutsättning och till regelreformer samt följa utvecklingen inom vårt ansvarsområde.

Konkurrensverket bedriver ett kontinuerligt och strukturerat arbete för att säkerställa att tillförda resurser används på bästa möjliga sätt för att utföra de uppdrag som myndigheten anförtrotts. Det innefattar ett ständigt, på olika sätt, pågående

effektiviseringsarbete, i enlighet med kraven i bland annat myndighetsförordningen.

Konkurrenstillsynen är central för att skapa och upprätthålla konkurrenskraft och en robust inre marknad

Hög inflation, höjda räntor, ökande energipriser och rådande klimatkris är samhällsutmaningar som hela EU möter. Ekonomisk forskning visar att innovativa företag på en fri och öppen marknad bygger tillväxt och välfärd samt leder den gröna och digitala omställningen. Att stärka den inre marknadens funktion och motståndskraft, främja digitalisering och hållbar grön omställning samt möta olika beroenden är nödvändigt för att säkerställa en robust inre marknad för att hantera såväl rådande som kommande kriser. Detta ställer krav på en väl utvecklad konkurrensolitik vilket förutsätter kraftfull och effektiv tillämpning av konkurrensreglerna.

Konkurrensverket har, tillsammans med andra konkurrensmyndigheter, en viktig roll i utövandet av EU:s konkurrensolitik eftersom vi tillämpar EU:s konkurrensregler. Allt fler överträdelser har en gränsöverskridande dimension. Digitaliseringen har medfört att marknader närmar sig varandra och en överträdelse eller ett ingripande i ett land kan få stora konsekvenser på den svenska marknaden och vice versa. Genom att ta ett gemensamt ansvar för konkurrenstillsynen kan myndigheterna tillsammans på ett effektivt sätt ingripa mot fler konkurrensproblem till nytta för konsumenterna inom EU. Såväl nationellt som internationellt växer kraven på insatser inom Konkurrensverkets ansvarsområden. Erfarenheterna av pandemin samt kriget i Ukraina talar med emfas för ett behov av att trygga den inre marknadens funktionssätt och samtidigt motverka protektionism eller åtgärder som på annat sätt leder till minskad frihandel eller begränsad konkurrens.

Om upphandlingsregelverken följs kan det minska förekomsten av oseriösa och kriminella aktörer

Det övergripande syftet med upphandlingslagstiftningen är att undanröja hinder för den fria rörligheten för tjänster och varor och utgöra ett skydd för leverantörer som önskar erbjuda varor eller tjänster åt upphandlande myndigheter i någon av EU:s medlemsstater. Regelverket har dessutom syftet att säkerställa korrekt hantering av anskaffningar som görs med offentliga medel. Myndigheter och kommuners inköpsverksamhet har stor betydelse för medborgarnas förtroende för offentliga myndigheter och det offentliga åtagandet. Att konkurrensen på marknaden nyttjas även i en krissituation är en förutsättning för att upphandlande myndigheter ska få kvalitativt och kvantitativt konkurrenskraftiga anbud.

Ett flertal rapporter visar att kriminella aktörer gör illegala affärer via företag och sätter marknadens funktioner ur spel.¹ Vid kontroll av oseriösa aktörer framgår att de inte enbart fuskar med skatter och avgifter utan även med arbetsmiljö,

---

¹ Se bl.a. Brottsförebyggande rådet (2022:1) *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner* och Polismyndigheten (2021) *Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet*.

kvalitet, tillstånd och annat som för ett seriöst företag är en naturlig del av företagandet. Det innebär bland annat att företag som är involverade i kriminell verksamhet kan erbjuda tjänster och varor till ett lägre pris än andra. Leverantörer som systematiskt agerar i strid med lagstiftningen kan påverka konkurrensen på marknaden negativt och i förlängningen skada näringslivet generellt. Det är därför viktigt att alla upphandlande myndigheter genomför sina upphandlingar på sätt som håller oseriösa och kriminella aktörer borta från bland annat offentliga kontrakt. Upphandlingsregelverken skapar en ram för konkurrensutsättning och rättvis konkurrens. Denna ram ger förutsättningar för effektiva offentliga inköp och skyddar mot korrupktion och kriminella leverantörer. Upphandlande myndigheter har därför en viktig roll för att motverka kriminalitet och osund konkurrens.

Regelverkets effekter behöver dock värnas. I det sammanhanget är en effektiv tillsyn av central betydelse. Konkurrensverket har noterat att många kommuner har tecknat försäkringar som ska täcka kostnaden för en eventuell upphandlingsskadeavgift. Utöver att ordningen i praktiken är svårförenlig med EU:s rättsmedelsdirektiv visar den på en nonchalans mot lagstiftningen som är särskilt anmärkningsvärd eftersom den avser agerande av offentliga aktörer. När det är möjligt att försäkra sig mot effekterna av att bryta mot lagstiftningen ökar risken för överträdelser av upphandlingsreglerna och att eventuella sanktioner blir verkningslösa.

Förstärkningsbehov

En väl fungerande konkurrens och en effektiv offentlig upphandling är nödvändiga funktioner för att lösa viktiga samhällsutmaningar. Om företag ska ha förutsättningar att bidra till välfärd och tillväxt måste det finnas klara och fungerande spelregler, det offentliga måste göra inköp på ett sunt sätt och offentliga aktörer ska inte få konkurrera ut privata. Detta kan uppnås genom ändamålsenliga regelverk och en proaktiv och handlingskraftig tillsynsverksamhet inom såväl konkurrens- som upphandlingsområdena.

Konkurrensverkets tillsynsansvar omfattar hela näringslivet och hela den offentliga sektorn. Det omfattar således flera regelverk och alla branscher samt såväl privata som offentliga aktörer. Det råder i dag en obalans mellan Konkurrensverkets allt mer omfattande uppdrag inom såväl konkurrens- som upphandlingsområdena och de resurser som tilldelats för att fullgöra dem. Att fortsatt lösa denna obalans enbart med effektiviseringar och med löpande omprioriteringar har en negativ påverkan på såväl bredden som omfattningen av tillsynen. Det riskerar i sin tur att minska Sveriges motståndskraft mot kommande samhällskriser och få en negativ inverkan på samhällsekonomin.

I det följande redogörs för utmaningar och förstärkningsbehov noterade inom respektive område.

Upphandling

Ett alltmer omfattande tillsynsansvar

Konkurrensverket tog över ansvaret för tillsynen för offentlig upphandling i september 2007. Omfattningen av den offentliga upphandlingen har sedan dess vuxit från runt 500 miljarder kronor till över 800 miljarder kronor årligen. Värdet motsvarar mer än 18 procent av BNP. Konkurrensverkets tillsynsansvar omfattar strax under 4 000 upphandlande myndigheter och enheter samt över 18 000 annonserade upphandlingar.² Ansvarsområde omfattar också den stora mängd inköp som görs varje år utan att annonseras. Flera lagar har också tillkommit sedan 2007 som Konkurrensverkets tillsynsansvar omfattar. Utöver de fyra upphandlingslagarna (LOU, LUF, LUK och LUF) har Konkurrensverket även tillsyn över tre olika lagar om valfrihetssystem; lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV), lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen och lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Trots att värdet av den offentliga upphandlingen har ökat väsentligt under senare år har resurserna för upphandlingstillsynen inte ökat i motsvarande takt.

Konkurrensverkets upphandlingstillsyn består i dag av cirka 17 medarbetare, vilket motsvarar den resursfördelning som anslaget medger. Nuvarande resursläge medför att tillsynsverksamheten kan hantera cirka 50 pågående utredningar av potentiella överträdelser, i förhållande till att uppdraget är att utöva tillsyn över strax under 4 000 myndigheters inköp. Det är inte tillräckligt för att säkerställa en effektiv tillsyn över den offentliga upphandlingen.

Förutom att omfattningen av den offentliga upphandlingen har ökat avsevärt har också andelen icke annonserade förfaranden och de krav som ställs på utredningarna ökat under senare år, något som gör Konkurrensverkets tillsynsansvar än mer omfattande. Direktupphandlingsgränsen har de senaste decennierna höjts i omgångar. Beloppet har ändrats från "lågt värde", cirka 100 000 kronor, till den höjning som trädde i kraft 1 februari 2022 till 700 000 kronor. Direktupphandlingsgränsen för sociala och andra särskilda tjänster höjdes samtidigt till 7,8 miljoner kronor. Det innebär att upphandlingar som rör avsevärda belopp, inte minst inom vård och omsorg och andra välfärdstjänster, inte längre behöver annonseras.

Dessutom tillkommer att avsikten med de nya upphandlingsreglerna som trädde i kraft 1 februari 2022 är att underlätta för upphandlande myndigheter och enheter att utforma sina upphandlingar utifrån strategiska hänsyn av olika slag, såsom miljö- och sociala hänsyn och för att underlätta för idéburna leverantörer, vilket ska balanseras mot risken för otydlighet och oegentligheter som korruption.

---

² <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/upphandlingsstatistik/statistik-om-annonserade-upphandlingar-i-sverige-2021/> och <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/annan-statistik/antalet-upphandlande-organisationer-okar/>

En ökad flexibilitet och större frihet innebär bland annat en frihet att utforma på vilket sätt en upphandling genomförs, eftersom lagens krav på att använda vissa förfaranden tas bort. Upphandlande myndigheter och enheter måste emellertid fortfarande säkerställa att de grundläggande principerna för upphandling, dvs. icke-diskriminering, likabehandling, proportionalitet samt öppenhet och ömsesidigt erkännande, uppfylls. För Konkurrensverket innebär det ett ansvar att genom tillsynen verka för att principerna följs även vad gäller upphandling under tröskelvärdena. Detta ställer krav på utredningar för att bedöma om ett visst förfarande till exempel är tillräckligt likabehandlande eller transparent. Konkurrensverkets målsättning med arbetet avseende dessa frågor är, förutom att bidra till rättssäkerhet, även att medverka till att klargöra rättsläget för både upphandlande myndigheter och leverantörer. Förutsättningar att utöva aktiv tillsyn även inom det här området leder till att skattemedel som används vid upphandlingar under tröskelvärdena hanteras på ett sätt som möjliggör goda offentliga affärer.

En effektiv upphandlingstillsyn motverkar korruption och kriminalitet i den offentliga affären

Offentlig upphandling är ett känt riskområde för korruption³ och korruptionsrisker behöver beaktas i alla inköpsprocesser. För att bland annat de nya upphandlingsreglernas möjligheter inte ska utnyttjas för att kriminell, eller på annat sätt korrupt, verksamhet ska få ökade möjligheter att verka i den offentliga affären behöver tillsynsverksamheten förstärkas genom kontinuerliga, aktiva tillsynsåtgärder, särskilt inriktade mot att motverka kriminalitet och annan osund konkurrens. Som framgår ovan saknas förutsättningar för en sådan prioritering inom ramen för nuvarande anslag.

En förstärkning av upphandlingstillsynen bidrar till en effektiv offentlig upphandling

De medel som Konkurrensverket förfogar över är enligt verkets bedömning otillräckliga för att kunna bedriva en effektiv tillsyn inom hela upphandlingsområdet, utveckla rättspraxis och klargöra tillämpningsproblem. För att kunna bedriva en effektiv tillsyn av den offentliga upphandlingen i Sverige och i syfte att skapa förutsättningar för att utnyttja konkurrensen på marknaden samt motverka korruption och kriminalitet äskar Konkurrensverket en permanent årlig förstärkning av förvaltningsanslaget om 15 miljoner kronor. Detta skulle skapa utrymme för rekrytering av cirka tretton jurister⁴, något som i sin tur skulle möjliggöra för Konkurrensverket att utreda och sanktionera fler felaktiga upphandlingar med inslag av korruption, osund konkurrens och annat kriminellt agerande. Konkurrensverket skulle med en sådan förstärkning även ha utrymme att genomföra mer systematiska analyser av riskområden. Det skulle vidare möjliggöra en effektiv samverkan med ansvariga brottsutredande myndigheter.

---

³ Se bl.a. Ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen. *Handlingsplan mot korruption 2021–2023*, s. 9 och 19, OECD, (2016), *Putting an end to corruption* och Transparency International, (2016), *Anti-corruption helpdesk: The linkages between corruption and violation of competition laws*.

⁴ Räknat på driftkostnad per årsarbetskraft 2022.

Fler utredningar och beslut skulle i sig kraftfullt öka den avskräckande effekten av tillsynen och på så sätt även generellt bidra till en väl fungerande offentlig upphandling.

Konkurrens

Inom konkurrenstillsynen noterar Konkurrensverket sedan flera år en utveckling där utredningarnas omfattning och komplexitet ökar. Utvecklingen är delvis en följd av mer komplexa juridiska bedömningar med ökande krav från domstolar, en ökande mängd utredningsmaterial som följer av samhällets ökande digitalisering, samt krav på mer avancerade ekonomiska analyser.

Digitaliseringen medför även nya marknadsstrukturer och nya konkurrensproblem som kräver tillsyn, bland annat framväxten av dominerande digitala plattformsföretag vars beteenden påverkar både konsumenter och små- och mellanstora företag. Utvecklingen får till följd att Konkurrensverket i prioriteringarna behöver beakta att det finns ett begränsat utrymme att bedriva flera utredningar parallellt. När det gäller handläggningen av företagskoncentrationer saknar Konkurrensverket dock möjlighet att prioritera bland inkommande obligatoriska anmälningar och, högst begränsat, där det finns särskilda skäl att genomföra en utredning av en koncentration som inte är anmälningspliktig. Därför krävs en kontinuerlig verksamhet och beredskap att utreda komplicerade förvärv.

Därutöver måste Konkurrensverket ha beredskap för att ingripa interimistiskt mot misstänkta överträdelser som riskerar att leda till oåterkallelig skada på marknaden. Detta behov ökar i takt med att marknader blir alltmer snabbväxande och nya marknader växer fram. Om Konkurrensverket inte ingriper tidigt kan det i vissa fall finnas risk att marknadsstrukturer cementeras för lång tid framöver på grund av potentiellt olagligt beteende från viktiga marknadsaktörer.

Konkurrensverket har under 2021 och 2022 ingripit interimistiskt i två fall.⁵ Sammantaget betyder detta, med nuvarande resurser, att utrymmet periodvis minskar påtagligt för Konkurrensverket att utreda andra misstänkta konkurrensöverträdelser där det inte är fara i dröjsmål eller prövningen styrs av frister.

Till detta kommer att Konkurrensverkets ansvarsområde redan successivt och påtagligt har utökats⁶, utan resurstillskott, vilket föranlett en nödvändig omfördelning av resurser från den övriga tillsynsverksamheten. Detta har påverkat Konkurrensverkets förutsättningar att bedriva övrig tillsynsverksamhet på ett menligt sätt.

---

⁵ Dnr 348/2021, 475/2021 och 366/2022.

⁶ Se Konkurrensverkets budgetunderlag för budgetåren 2023, 2024 och 2025 (dnr 86/2022).

Förvärvsprövningarna ökar i antal och komplexitet⁷

Förvärvsutredningar och därtill kopplade domstolsprocesser är mycket resursintensiva och lämnar i långa perioder begränsat utrymme att bedriva övrig konkurrenstillsyn. Ett exempel på detta är en företagskoncentration rörande licensiering av ostvarumärken, där kostnaden för utredning och domstolsprocess sammanlagt uppgick till ungefär 15 500 000 kronor.⁸ Ett annat exempel är ett förvärv rörande mobila betallösningar för parkering, som Konkurrensverket i mars 2020 beslutade att lämna utan åtgärd. Kostnaden för denna förvärvsprövning uppgick totalt till ungefär 6 300 000 kronor.⁹ Ytterligare exempel är förvärv rörande alkoholdrycker¹⁰, dagligvaruhandeln¹¹ och tempererade vägtransporter¹² där kostnaderna sammantaget uppgick till ungefär 12 600 000 kronor. Även utredningar som avslutas i fas 1 kan vara resursintensiva. En sådan utredning¹³ som slutfördes under 2021 rörde kontorsvaror och uppgick till 493 timmar, vilket motsvarar en kostnad på ungefär 450 000 kronor. Andra exempel är förvärv rörande dagligvaruhandel¹⁴ och tillhandahållande av flytande naturgas och biogas¹⁵. Dessa utredningar kostade ungefär 550 000 respektive ungefär 1 600 000 kronor. Från 2022 kan särskilt framhållas utredningar som rörde dagligvaruhandeln¹⁶ och infertilitetsbehandlingar¹⁷. Även dessa utredningar kunde avslutas i fas 1, men kostnaderna uppgick ändå till ungefär 600 000 respektive 650 000 kronor. Ytterligare ett exempel är ett förvärv inom mediabranschen¹⁸, som kunde avslutas med åtaganden i fas 1. Kostnaderna för denna utredning uppgick till cirka 1 050 000 kronor.

Förutom att vara resursintensiva så har förvärvsutredningarna också blivit väsentligt fler. Under 2022 fattade Konkurrensverket beslut i 117 koncentrationsärenden och 2021 i 139 stycken, att jämföra med ett genomsnitt på 76 beslut under åren 2017–2020. Tiden som dessa ärenden krävde ökade från 13 900 timmar 2020 till 18 300 timmar 2021. Ökningen fortsatte 2022 och antalet timmar uppgick då till

---

⁷ Beräkningar av kostnad och nedlagd tid grundar sig på registrerad tid vid budgetunderlagets inlämnande. Detta innebär att det kan ske mindre uppdateringar av tidigare redovisade uppgifter i de fall registrerad tid uppdaterats efter budgetunderlagets inlämnande föregående år. Kostnadsberäkningen grundar sig på lönenivån vid respektive ärendes avslut. Summorna avrundas till närmsta femtiotal.

⁸ Den sammanlagda kostnaden för dnr S-661/2018, 661/2018 och 354/2019. Dessa ärenden löpte över ett årsskifte. Som en jämförelse kan nämnas att den totala redovisade tiden på ärendena motsvarar 18 procent av den totala redovisade tiden på konkurrenslagsärenden under 2020.

⁹ Dnr 530/2019, S-698/2019 och 698/2019.

¹⁰ Dnr 637/2020, 6 000 tkr.

¹¹ Dnr 361/2021, 4 200 tkr.

¹² Dnr 440/2021, 1 650 tkr och 458/2021, 750 tkr.

¹³ Dnr 205/2021.

¹⁴ Dnr 344/2019.

¹⁵ Dnr 7/2020.

¹⁶ Dnr 2/2022.

¹⁷ Dnr 357/2022.

¹⁸ Dnr 786/2022.

21 400 timmar.¹⁹ En analys av kostnaderna för de koncentrationsprövningar där Konkurrensverket beslutat att genomföra en särskild undersökning visar att utvecklingen över en femårsperiod innebär mer resurskrävande utredningar. Det genomsnittliga antalet timmar som har krävts för att utreda dessa ärenden uppvisar på grund av den ökade komplexiteten en betydande ökning. En direkt jämförelse visar att genomsnittligt antal timmar i fas 2-ärenden är 28 procent högre och den totala nedlagda tiden 283 procent högre 2022 jämfört med 2018.

Omfattande förvärvsprövningar medför att mindre tid kan användas för övrig konkurrenstillsyn

Räknat som andel av den tid som sammantaget kan användas för konkurrenstillsyn har koncentrationsprövningarnas andel ökat från 14 % 2018 till 31 % 2022²⁰. Koncentrationernas andel av de resurser som avser konkurrenstillsynen har alltså mer än fördubblats under de senaste fem åren. Konkurrensverket konstaterar att det med nuvarande förutsättningar inte är möjligt att upprätthålla en effektiv konkurrenstillsyn avseende övriga förbud i konkurrenslagen när omfattande förvärvsprövningar pågår parallellt. De obligatoriska förvärvsprövningarna har en rättslig prioritet framför andra utredningar och resultatet av den ökande utredningsmängden innebär en direkt reduktion av utrymmet att bedriva tillsyn på övriga områden. Detta leder sammantaget till att Konkurrensverkets resurser de senaste åren endast har medgett ett fåtal utredningar avseende konkurrensrättsöverträdelser vid sidan om förvärven.

Anbudskarteller skadar konsumenter och offentliga inköp

Anbudskarteller skadar både konsumenter och offentliga inköp. Cirka 33 procent²¹ av de utredningar av misstänkta horisontella konkurrensbegränsande samarbeten som Konkurrensverket har avslutat under de senaste sex åren rör offentliga upphandlingar. Under samma tidsperiod har Konkurrensverket fått indikationer på fler misstänkta överträdelser än så, men saknat tillräckliga resurser för att kunna prioritera att utreda dem. Mer resurser till kartellutredningar skulle tillsammans med en resursstark upphandlingstillsyn samverka för att effektivt motverka osund konkurrens och kriminalitet i den offentliga affären.

Offentliga aktörer riskerar att störa konkurrensen

När offentliga aktörer säljer varor eller tjänster är risken stor för att konkurrensen sätts ur spel. Offentlig säljverksamhet kan exempelvis orsaka konkurrensproblem om den offentliga aktören ensam har tillgång till en viktig infrastruktur eller om myndighetsutövning sammanblandas med en affärsverksamhet. Till skillnad från privata företag har staten, kommuner och regioner tillgång till skattemedel, saknar vinstkrav och kan inte försättas i konkurs.

---

¹⁹ Inbegripet timmar för förhandskontakter.

²⁰ Inbegripet tid för förhandskontakter.

²¹ 7 av totalt 21 avslutade utredningar.

Offentliga aktörer verkar alltså under andra förutsättningar än privata företag. För att marknaden ska fungera måste dock konkurrensen mellan offentliga och privata aktörer också fungera. En god konkurrens gynnar konsumenterna, företagen och samhället i stort. Detta gäller såväl i kristider som under normala marknadsförhållanden. Konkurrensverket har i egenskap av tillsynsmyndighet en viktig uppgift att säkerställa att misstänkta överträdelser av regelverket utreds och sanktioneras. I många fall slutar utredningarna också med självrättelse sedan Konkurrensverket inom ramen för utredningarna har fört dialog med berörd aktör. Vidare kan verket i den främjande verksamheten bidra till att öka kunskapen hos offentliga aktörer om vikten att agera konkurrensneutralt på marknaden för att undvika konkurrenskonflikter i förhållande till privata aktörer. Sådana utbildande åtgärder är en viktig del av tillsynen, men är resurskrävande. Konkurrensverket kan, som delvis framgått ovan, konstatera att det numera finns begränsade förutsättningar att såväl utreda misstänkta överträdelser som att verka förebyggande avseende konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS). KOS-utredningar är komplexa eftersom de ofta berör även andra regelverk såsom statsrätten, förvaltningsrätten och kommunalrätten. Det ställer höga krav på att Konkurrensverket har tillräcklig kompetens och resurser att kunna hantera en bredd av rättsliga frågeställningar. Utredningarna är också ofta omfattande och kostsamma. Som exempel kan nämnas Hässleholmsärendet²², som tog fem år från klagomålet till att en dom²³ vann laga kraft i början av 2021, varav 64 % av tiden avsåg domstolsprocessen. Kostnaderna för utredningen och efterföljande domstolsprocess uppgick till drygt 12 400 000 kronor.

Samhällsutvecklingen pekar på att förekomsten av konfliktytor mellan offentligt och privat ökar. Som exempel kan nämnas utbyggnaden av laddinfrastruktur för eldrivna fordon, som är ett relativt nytt infrastrukturuområde där nya marknader håller på att växa fram och där kommunala aktörers agerande riskerar att få stor negativ påverkan på konkurrenssituationen. Ytterligare ett exempel är solpaneler, som även det är en marknad i kraftig tillväxt där offentlig konkurrens förekommer. I dessa och liknande fall är det viktigt att Konkurrensverket som tillsynsmyndighet inte enbart har utrymme att ingripa i enskilda fall, utan att det finns utrymme att genomlysna hela branscher och marknader. Särskilt viktigt är det att agera proaktivt när nya marknader växer fram, i syfte att undvika att skadliga strukturer formas och cementeras som riskerar att motverka en väl fungerande konkurrens.

En stärkt konkurrenstillsyn bidrar till väl fungerande marknader

Konkurrensverkets ansvarsområde har under senare år successivt utökats, utan resurstillskott, vilket föranlett en nödvändig omfördelning av resurser från den övriga tillsynsverksamheten.²⁴ Konkurrensverket bedömer sammantaget att det

---

²² Dnr 759/2015 och 469/2017.

²³ Mål nr PMT 1212-20.

²⁴ Se Konkurrensverkets budgetunderlag för budgetåren 2023, 2024 och 2025 (dnr 86/2022).

krävs en permanent förstärkning med 30 miljoner kronor per budgetår för att upprätthålla en effektiv konkurrenstillsyn, varav 10 miljoner avser konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Konkurrensverket skulle kunna använda dessa medel för att rekrytera cirka tio ekonomer och sju ton jurister²⁵, varav flera med processvana.²⁶ En sådan förstärkning skulle möjliggöra för Konkurrensverket att hantera förvärvsprövningarna på ett ändamålsenligt sätt utan att samtidigt utarma övrig konkurrenstillsyn, inte minst de delar av verksamheten som fokuserar på att utreda och ingripa mot karteller och konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Konkurrensverkets förutsättningar att ingripa mot allvarliga konkurrensproblem som skadar konsumenterna och samhällsekonomin skulle därmed avsevärt förbättras. En sådan förstärkning skulle även medföra möjlighet att på olika sätt hjälpa offentliga aktörer att se över sin säljverksamhet och därigenom minska behovet av formella ingripanden. Konkurrensverket skulle också kunna ingripa mot fler överträdelser av KOS-regelverket samt följa upp marknadsstudier och rekommendationer på området. Det skulle vidare möjliggöra ett proaktivt agerande på marknader där digitala plattformar riskerar skapa en dominerande ställning som kan skada såväl konsumenter som små- och mellanstora företags konkurrensvillkor.

Förslag från Konkurrensverket (tkr)	2024	2025	2026
Anslag 24 01 13			
<i>Summa tilldelat²⁷</i>	179 172	177 008	180 356
<i>En mer effektiv upphandlingstillsyn</i>	15 000	15 244	15 533
<i>En mer effektiv konkurrenstillsyn, varav konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet 10 000 tkr</i>	30 000	30 488	31 065
Nytt förslag	224 172	222 741	226 954

Avgiftsnivåer för registrering och tillsyn av annonsdatabaser

Konkurrensverket är registermyndighet enligt lagen om upphandlingsstatistik, vilket innebär en skyldighet att ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras, samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna. Sedan 2020 har det inkommit totalt sex ansökningar, vilket innebär avgiftsintäkter på totalt 64 200 kronor. Det sammanlagda arbetet med att hantera ansökningarna har kostat drygt 150 000 kronor. Enligt Konkurrensverkets bedömning innebär detta att registreringsavgifterna inte är tillräckliga för att uppnå full kostnadstäckning. För 2021 och framåt tar Konkurrensverket även ut en årlig avgift på 22 500 kronor för tillsynen av annonsdatabaserna. Under 2022 togs sex årliga avgifter ut vilket summerade till intäkter om totalt 135 000 kronor. Arbetet under året kostade drygt 231 000 kronor, vilket

²⁵ Räknat på driftkostnad per årsarbetskraft 2022.

²⁶ I *Konkurrensverkets domstolsprocesser* (Uppdragsforskningsrapport 2021:4) framhåller forskarna bland annat den strategiska betydelsen av resursfrågor kopplade till Konkurrensverkets uppdrag.

²⁷ Enligt de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 24). Värdet för 2026 är inhämtat från Hermes den 20 mars 2022.

innebär att intäkterna var 96 000 kronor för låga för att uppnå full kostnadstäckning. Konkurrensverkets bedömning är att inte heller den årliga avgiften är tillräcklig för att uppnå full kostnadstäckning, varken på kort eller lång sikt. Prognosen för kommande år är en ny ansökningsavgift per år och därtill en ökning av en årlig avgift per år. Prognosen för 2023 och framåt gällande det sammantagna resultatet för nya och befintliga annonsdatabaser summerar till ett underskott om drygt 100 000 kr per år. Konkurrensverket uppmärksammar även att ackumulerat underskott nu uppgår till 382 000 kr. Konkurrensverket kommer löpande att följa och utvärdera resursbehovet för verksamheten.

Ansöknings- och registeravgift (SFS 2020:332)	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
Ackumulerat ingående över-/underskott	-260	-382	-475	-578	-691
Intäkter	146	168	191	213	236
Kostnader	267	261	294	326	359
Årets resultat	-121	-93	-103	-113	-123
Ackumulerat utgående över/underskott	-382	-475	-578	-691	-814

Anslag 24 01 13 Konkurrensverket (Ramanslag)

Vid planering av verksamheten och beräkning av anslagsnivåer utgår Konkurrensverket från de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.8.13) vilket ger en anslagstilldelning om 175 846 tkr 2023, 179 172 tkr 2024, 177 008 tkr 2025 och 180 356 tkr för 2026²⁸.

Konkurrensverkets förvaltningsanslag under ap.1 avses primärt användas för att ingripa mot:

- Konkurrensproblem med stöd av konkurrensreglerna, inklusive företagskoncentrationer.
- Upphandlingsproblem med stöd av upphandlingsreglerna och reglerna om valfrihetssystem samt ansöka om upphandlingsskadeavgift och följa rättsutvecklingen.
- Otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Anslagsposten ska vidare användas för att:

- Verka för en effektiv offentlig upphandling, vilket bland annat innefattar samverkan med Upphandlingsmyndigheten, andra myndigheter och intressenter för att öka konkurrensinslaget i all offentlig upphandling.
- Sprida information vad gäller konkurrens- och upphandlingsfrågor, till allmänheten, företag och offentliga organ.

---

²⁸ Värde för 2026 är inhämtat från Hermes den 20 februari 2023.

- Samverka med andra konkurrens- och upphandlingsmyndigheter både vid genomförande av specifika utredningar, eller andra specifika insatser, men även på en mer generell policynivå.
- Verka för konkurrensneutrala lösningar, inbegripet tillsynen över företags efterlevnad av lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.
- Besvara remisser och ta fram rapporter med relevanta förslag på förbättringsåtgärder.
- I övrigt samverka med andra myndigheter.

För åren 2023–2026 beräknas anslaget förbrukas i sin helhet.

Anslag 24 01 14 Konkurrensforskning (Ramanslag)

Vid planering av verksamheten och beräkning av anslagsnivåer utgår Konkurrensverket från de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.8.14) vilket är en anslagstilldelning om 10 804 tkr 2023, 10 804 tkr 2024, 10 804 tkr 2025 och 10 804 tkr för 2026²⁹.

Medel för forskning kommer att användas till att finansiera forskningsprojekt inom konkurrens- och upphandlingsområdena. Vid fördelning av dessa medel har myndigheten stöd av ett forskningsråd. Därutöver kommer medel att användas för uppdragsforskning, seminarier och anknytande informationsinsatser på konkurrens- och upphandlingsområdena.

Kostnader för arvoden m.m. för ledamöterna i råden belastar också anslaget.

För åren 2023–2026 beräknas anslaget förbrukas i sin helhet.

Anslag 24 01 19 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)

Vid planering av verksamheten och beräkning av anslagsnivåer utgår Konkurrensverket från de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.8.19), vilket är en anslagstilldelning om 18 000 tkr 2023, 18 000 tkr 2024, 18 000 tkr 2025 och 18 000 tkr 2026³⁰.

Anslaget ska finansiera kostnader med anledning av mål och ärenden som avser överklaganden av Konkurrensverkets beslut eller vari Konkurrensverket för talan.

Det är mycket svårt att prognostisera utgifterna under anslaget, eftersom utbetalningarna är beroende av utgången i olika domstolsförhandlingar där Konkurrensverket för statens talan. Om staten enligt domstolens avgörande blir skyldig att ersätta motparten för dennes rättegångskostnader, ska sådana ersättningar enligt lag betalas ut skyndsamt.

---

²⁹ Värdet för 2026 är inhämtat från Hermes den 20 februari 2023.

³⁰ Värdet för 2026 är inhämtat från Hermes den 20 februari 2023.

Räntekontokredit

Konkurrensverkets bedömning är att räntekontokrediterna fortsatt bör uppgå till 6 000 tkr för budgetåret 2024.

Anslagskredit

Anslagskrediterna föreslås för budgetåren 2024–2026 uppgå till tre procent av anslaget storlek för anslagen 24 01 13 Konkurrensverket (Ramanslag) och 24 01 14 Konkurrensforskning (Ramanslag) samt fem procent av anslaget storlek för 24 01 19 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag).

Låneram

Ingående belastning av låneramen 2023 är drygt 11 miljoner kronor. Därutöver har Konkurrensverket ett behov av att göra nya investeringar i it-miljön, såsom köp av ny backuplösning och hårdvara för lagring. Utöver detta sker löpande investeringar enligt plan. Den samlade bedömningen är att låneramen fortsatt behöver uppgå till 15 000 000 kronor för 2024 för att det ska finnas möjligheter att göra nödvändiga investeringar. Konkurrensverkets hyreskontrakt för nuvarande lokaler är giltigt till och med 31 maj 2025. Investeringsbehov vid ett eventuellt byte av lokaler är inte medräknat i tabellen för verksamhetsinvesteringar eller tabellen låneram och räntor verksamhetsinvesteringar.

Beställningsbemyndigande

Konkurrensverket har ett antal nu kända projekt för vilka det planeras att betalas ut 5 365 tkr för 2023, 3 130 tkr för 2024 samt 721 tkr för 2025 vilket medför att bemyndiganderamen i dagsläget belastas med drygt 3 852 tkr för 2023. Beslut om nya forskningsbidrag planeras att fattas i juni och kommer att påverka belastningen på bemyndiganderamen för kommande år. Den samlade bedömningen är att bemyndiganderamen fortsatt behöver uppgå till 9 750 tkr för att det ska finnas utrymme till att göra de åtaganden som behövs för att möjliggöra fleråriga forskningsbidrag.

Förslag till finansiering

Konkurrensverket föreslår följande finansiering för åren 2024–2026 i 2023 års prisnivå.

Verksamhetens finansiering, tkr

	2022	2023	2024	2025	2026
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Anslag					
Utgiftsområde 24 anslag 01:13 Konkurrensverket	172 229	175 846	224 172	222 741	226 954
Utgiftsområde 24 anslag 01:14 Konkurrensforskning	10 988	10 804	10 804	10 804	10 804
Utgiftsområde 24 anslag 01:19 Finansiering av rättegångskostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras	147	170	195	215	240
Övriga intäkter som disponeras	339	480	480	480	480
Därav bidrag	162	200	200	200	200
Därav finansiella intäkter	177	180	180	180	180
Summa	183 703	187 300	235 651	234 240	238 478

Verksamhetsinvesteringar, tkr

	2022	2023	2024	2025	2026
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	540	0	0	0	0
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	1 773	3 145	3 315	700	2 300
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	2 313	3 145	3 315	700	2 300

Finansiering

Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	2 313	3 145	3 315	700	2 300
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0
Summa finansiering	2 313	3 145	3 315	700	2 300

Låneram och räntor verksamhetsinvesteringar, tkr

	2022	2023	2024	2025	2026
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Ingående balans lån i Riksgäldskontoret	12 034	11 086	10 946	10 759	8 125
Nyupplåning	2 313	3 145	3 315	700	2 300
Amorteringar	3 261	3 285	3 502	3 334	3 072
Utgående balans lån i Riksgäldskontoret	11 086	10 946	10 759	8 125	7 353
Beslutad/föreslagen låneram	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Ränteutgifter	84	333	328	323	244
Finansiering av räntor och amorteringar	3 345	3 618	3 830	3 657	3 316
utgiftsområde 24 anslag 01:13 Konkurrensverket					

Beställningsbemyndigande:
Anslag 1:14 Konkurrensforskning, tkr

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Ingående åtaganden	5 668	9 217	9 750	-	-	-
Nya åtaganden	7 708	5 899	6 000	-	-	-
Infriade åtaganden	4 159	5 365	6 000	6 000	3 250	500
<i>Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden 2023</i>	-	-	6 000	3 250	500	-
Utestående åtaganden	9 217	9 750	9 750	-	-	-
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	9 250	9 750	9 750	-	-	-

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret, tkr

	2022	2023	2024
	Utfall	Prognos	Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	-	-	-
Minsta behållning på räntekontot under året	13 648	5 000	4 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	19 996	14 000	10 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	-	-	-
Tilldelad/föreslagen räntekontokredit	6 000	6 000	6 000

Bilaga

Förteckning över Konkurrensverkets gällande författningar

2022-12-31

Detta är en sammanställning av Konkurrensverkets gällande föreskrifter och allmänna råd som har kungjorts i myndighetens författningssamling (KKVFS). Förteckningen är upprättad med utgångspunkt i 18 c § författningssamlingsförordningen (1976:725). Ändringar av en föreskrift finns angivna under grundföreskriften. Föreskrifter som upphävts eller som enbart föreskriver om upphävande av tidigare föreskrifter finns inte med i förteckningen.

Gällande föreskrifter

Nr i KKVFS	Författningsrubrik	Ikraftträdande	Bemyndigande i SFS
Grundförfattning KKVFS 2010:3	Om anmälan om företagskoncentration	2010-11-15	Konkurrensförordningen (2008:604), 3 § och konkurrensförordningen (2021:87), 13 §
Grundförfattning KKVFS 2020:1	Om ansökan om registrering av en annonsdatabas enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik	2020-07-01	Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik, 12 §
Grundförfattning KKVFS 2020:2	Om betalning av avgifter enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik	2020-07-01	Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik, 12 §
Ändringsförfattning KKVFS 2020:3 Ändring: nya 5 och 6 §§, ny rubrik närmast före 5 §, ändr. 1 §	Om ändring i Konkurrensverkets föreskrifter (2020:2) om betalning av avgifter enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik	2021-01-01	Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik, 12 §

Gällande allmänna råd

Nr i KKVFS	Författningsrubrik	Ikraftträdande	
Grundförfattning KKVFS 2017:3	Om bagatellavtal	2017-10-01	
Grundförfattning KKVFS 2021:1	Om eftergift och nedsättning av konkurrensskadeavgift	2021-03-01	